

JOAQUIM CASAL

TILEPADEION

Sé què penses

XV Premi de Narrativa de Ciència-ficció
Manuel de Pedrolo
Ciutat de Mataró, 2014.

Pagès editors
LLEIDA, 2015

Tilpadeion va ser guardonada amb el XVè Premi de Narrativa de Ciència-ficció Manuel de Pedrolo, Ciutat de Mataró 2014, Patronat Municipal de Cultura. El jurat era constituït per Miquel Barceló (president), A. Munné-Jordà, Montserrat Galícia, Jordi Dòria i Antoni Segarra, amb Sílvia Sebastian Salvatierra com a secretària.

© Joaquim Casal, 2015

© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2015

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat

Primera edició: juliol de 2015

ISBN: 978-84-9975-639-4

DL L 924-2015

Impress a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

¶ impress a **lleida** ¶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.

ÍNDEX

1. L'EXPLOSIÓ.....	9
SHEDARAK-I. UN OFICI MOLT ESPECIAL.....	15
2. LA LAIA: DE SAN FRANCISCO A BARCELONA	19
SHEDARAK-II. EL PROFESSOR MALAKIAN I LES ONES KAPPA	37
3. LA BOMBA TERMOBÀRICA: A LA RECERCA DEL SUPEREXPLOSIU	53
SHEDARAK-III. L'ENCÀRREC	65
4. RENDIMENT 88%: UNA PETITA BOMBA ATÒMICA	73
SHEDARAK-IV. EL TILEPADEION	79
5. UN ESTIU MOLT DENS.....	91
SHEDARAK-V. EL PROFESSOR MCGREGOR.....	97
6. WORKSHOP A BARCELONA.....	103
SHEDARAK-VI. EL TILEPADEION A LA SAGRADA FAMÍLIA.....	119
7. UN ESCRIT ENIGMÀTIC	131
SHEDARAK-VII. UN ALTRE TILEPADEION?.....	141
8. NOUS AVENÇOS EN LA BOMBA	145
SHEDARAK-VIII. EL TILEPADEION A POITIERS	149
9. AKADEMGORODOK.....	157
SHEDARAK-IX. AKADEMGORODOK	171
10. RENDIMENT DEL 88%?	179
SHEDARAK-X. EPÍLEG.....	181
11. EPÍLEG.....	185
12. POSTEPÍLEG	187

1. L'EXPLOSIÓ

L'explosió ha estat violentíssima. He vist una flamarada i he sortit projectat enrere. Al meu voltant plovien pedres i sorra, un núvol de pols i fum. Immediatament després de l'explosió, un silenci absolut. He quedat completament atordit; no sé quanta estona he romàs estirat a terra. Quan m'he incorporat, el braç esquerre m'ha fet mal. He sentit una sensació d'humitat a la cara i m'hi he passat la mà: m'ha quedat tota tacada de sang. He recolzat l'esquena a la paret que tenia al costat, mirant d'asserenar-me.

Mentre em recuperava, una furgoneta ha frenat a pocs metres; n'han baixat dos homes, que han vingut corrent cap a mi. M'han parlat, però jo no els sentia. M'havia quedat sord; només sentia un brunzit. Amb el seu ajut m'he aixecat, m'han pujat a la furgoneta i hem engegat cap a les oficines. He vist la paret lateral de l'edifici de bombes enderrocada. Un incendi es propagava per l'herba seca, cap al torrent; un home hi anava corrent, arrossegant una mànega. Un sentiment de culpa m'ha envaït: jo havia causat l'explosió que havia mig enderrocant l'edifici i iniciat l'incendi. He tancat els ulls i he intentat no pensar-hi. Tot el cos em feia mal.

De cop, però, la sensació d'èxit, de triomf, m'ha amarat. Una sensació abassegadora, total, que mai no havia conegut abans. Ho havia aconseguit! El que semblava impossible, jo ho havia aconseguit! Allà on russos,

anglesos i americans havien fracassat, jo havia reeixit! Quina importància podia tenir un edifici de bombes mig enderrocat, comparat amb això?

La frenada en sec de la furgoneta m'ha fet aterrar a la realitat; havíem arribat al pavelló d'oficines. Uns nois amb granotes de color taronja —alumnes d'un curs anti-incendi— han envoltat la furgoneta. M'han ajudat a baixar, sol·lícits. Una noia vestida de blanc s'ha acostat corrent; ha dit alguna cosa als que m'ajudaven i m'han acompanyat fins a la farmaciola. Dos homes més s'han acostat, també corrent i dient alguna cosa. Jo continuava sense sentir res, només el brunzit de fons. Era una sensació curiosa: tot de gent al meu voltant, amb molts nervis i molta activitat, però en un silenci absolut.

Hem entrat a l'edifici i m'han estirat en una llitera. La noia, evidentment una infermera, ha començat a netejar-me la cara amb una gasa humida. La frescor m'ha fet molt de bé. He sentit una veu llunyana que preguntava “Té alguna cosa trencada?”; una altra veu ha dit “Em sembla que no; caminar, camina”. Llavors la noia s'ha dirigit a mi.

—Em sent? Em sent?

Li he dit que sí, que la sentia però malament, com si estigués lluny. En aquell moment ha arribat el senyor Vidal, el director del camp de proves; se'l veia espantat. He sentit que preguntava “Què ha passat?”. He pensat en l'edifici de bombes i se m'ha encongit l'estómac. Llavors s'ha posat a parlar, molt nerviós, amb el responsable del camp de foc.

De mica en mica hi sentia millor. Després de netejar-me la cara, la infermera m'ha dit que em mouria els braços, per veure si tenia algun os trencat; si em feia mal, l'hi havia de dir immediatament. Me'ls ha mogut sense problema, tot i que l'esquerre em molestava força. M'he incorporat i li he comentat que, a part de la ferida del cap, que hi sentia

malament i d'un adoloriment general, estava bé.

—Té un tall al front. És molt escandalós, però no és greu. Ara l'hi desinfecto i l'hi embeno. Està vacunat contra el tètanus?

Li he dit que no ho sabia. De fet, el que em preocupava cada vegada més no era el tètanus ni la ferida del front, sinó com explicar-li al senyor Vidal que jo havia provocat l'explosió. Però abans que jo pogués obrir la boca ha parlat ell.

—Sento moltíssim el que li ha passat, senyor Barnes. Sembla que l'explosió l'ha provocada un núvol de gasolina. Des d'ahir que sabíem que el dipòsit tenia una petita fuga, que deu haver anat augmentant. Aquest matí havien de venir a buidar el dipòsit i arreglar l'esquerda. Hauríem d'haver tancat aquella zona, però per error no s'ha fet. Lamento el que ha passat. Ens farem càrrec de tot, de qualsevol tractament que necessiti, no es preocupi.

Jo de moment no sabia de què em parlava, però de cop ho he tingut clar: es pensaven que l'explosió era responsabilitat seva; una fuga de gasolina en un dels dipòsits havia originat un núvol inflamable, que havia explotat. Llavors he recordat que sí que havia sentit una forta olor de gasolina en passar prop de l'edifici de bombes, però no n'havia fet cas.

Era evident, almenys per a mi, que l'explosió no tenia res a veure amb la fuga, però després de dubtar un instant m'he adonat—no sense sentir una certa mala consciència—que em convenia acceptar aquesta explicació que em resolia tot el problema. Per a ells refer l'edifici de bombes no és res, mentre que per a mi i per al meu departament hauria estat un problema gravíssim. I, en definitiva, pensant-ho bé, sí que és veritat que feia pudor de gasolina i, per tant, que hi devia haver una fuga al dipòsit. I amb això no s'hi pot pas jugar: haurien d'haver-ho arreglat immediatament

i, en tot cas, haver tancat aquella zona del camp de foc, de manera que no hi pogués entrar ningú. Tenint-ho en compte tot plegat, he decidit que ja estava bé la història de la fuga de gasolina i que no calia embolicar-se donant més explicacions que, d'altra banda, ningú no em demanava.

—No pateixi, senyor Vidal. Són coses que passen. El tall del front és ben poca cosa i, per la resta, quatre cops de què d'aquí a una setmana ja no me'n recordaré. Estigui tranquil, em trobo bé, no m'ha passat res.

He vist que respirava alleujat. Ha insinuat que, si a mi em semblava bé, el millor seria no informar de l'accident a l'administració.

—De fet, si no ha passat res, podríem dir que en realitat és com si no hi hagués hagut accident, no l'hi sembla? —ha dit.

La veritat és que a mi tampoc no m'interessava gens ni mica que hi hagués una investigació sobre l'explosió; com menys se'n parlés, millor. Li he dit doncs que estava totalment d'acord amb ell. He vist que es quedava més tranquil.

—Com caram es deu haver inflammat, el núvol? Estaves fumant?

Era el responsable del camp de foc qui m'ho preguntava.

—No, no sóc fumador. No en tinc ni idea, jo estava caminant i, de cop i volta...

—Una espurna d'electricitat estàtica, segur!

El senyor Vidal hi ha estat d'acord; jo he dubtat un moment, però immediatament m'hi he apuntat: efectivament, semblava el més probable.

Mentrestant, la infermera havia acabat la cura.

—Aixequi's amb compte i digui'm si es troba bé —m'ha dit. M'he aixecat.

—Com està? Es troba bé?

Li he assegurat que estava perfectament. El braç esquerre continuava fent-me mal, però per la resta, a part d'uns quants cops per tot el cos, estava bé. Encara tenia una mica de mal de cap, però ja hi sentia gairebé perfectament. La infermera, molt amable, m'ha passat un raspall pel jersei i els pantalons, i m'ha fet caure tot de terra i brins d'herba seca. El senyor Vidal s'ha ofert a portar-me a Barcelona, però li he dit que no calia.

—N'està segur? Se sent capaç de conduir?

Li he assegurat que sí, que em trobava molt bé i que no tindria cap dificultat per a conduir. He agraït a la infermera les seves atencions i m'he acomiadat del responsable del camp i del senyor Vidal. Ell encara m'ha dit:

—Senyor Barnes, qualsevol problema que sorgís, per favor telefoni'm immediatament, que ho arreglarem com sigui. Si els de la universitat volguessin algun aclariment, que entrin en contacte amb mi. De tota manera, ara telefonaré al professor Fontcoberta per a informar-lo del que ha passat.

Li he repetit una altra vegada que no patís, que em trobava bé, i me n'he anat cap al cotxe.

A l'aparcament no hi havia ningú. He estat una bona estona assegut, reflexionant. Ha estat un èxit, això és indubtable. Una explosió potentíssima, molt més forta del que jo hagués pogut imaginar! I amb només mig litre de gasolina. Increïble. Un rendiment de l'ona expansiva fabulós. No m'ho acabava de creure, semblava impossible!

Caldria calcular el rendiment. He sentit que l'encarregat del camp li deia al senyor Vidal "Al pavelló dels extintors, la meitat dels vidres estan trencats". Perfecte! Tinc un plànol del camp; amb la distància al pavelló podré conèixer la potència de l'explosió i el seu rendiment mecànic. He pensat que així que arribés al despatx ho calcularia.

He engegat el cotxe. El braç em molestava, però podia

conduir bé. El clatell i l'esquena també els tenia adolorits. Estava clar que l'endemà encara em farien més mal. Però tot això no era res, no tenia cap importància comparat amb l'èxit de la prova. Lamentava els danys causats, però què hi farem! Coses de la ciència. Sortosament, no havia pres mal ningú. I, per sort també, ho havien atribuït a la fuga de gasolina. Era evident que es podria haver tractat perfectament d'una explosió provocada per una fuga. De fet, estava clar que haurien d'haver tancat la zona fins que el dipòsit hagués estat reparat. Si no ho havien fet, no era culpa meva. Bé, així aprendrien a ser més curiosos amb la seguretat. En definitiva, un èxit!

SHEDARAK-I. UN OFICI MOLT ESPECIAL

Mira pensatiu pel finestral. Fa un dia rúfol, fred, plovineja, la boira gairebé tapa el castell. Shedarak pensa, una vegada més, que potser està arribant el moment d'emigrar cap a un clima més acollidor, on pugui veure el sol que tant troba a faltar.

Fa una mirada al voltant. El seu pis de Princess Street és petit, però acollidor. Ben moblat i confortable, situat al centre de la ciutat, amb una bona vista del castell i del monument a Sir Walter Scott. S'hi troba bé. Edimburg és una ciutat interessant, agradable. Els escocesos li cauen bé. Però, malauradament, el clima és odiós: pluja, boira, neu, fred, més pluja, un cel sovint de plom, un sol més aviat tímid a l'estiu. No ha aconseguit acostumar-s'hi.

Deixa de mirar per la finestra i torna a seure davant de l'ordinador. Llegeix altra vegada el missatge que acaba de rebre:

Subject: Device

From: Malakian <malakian@gmail.com>

Sent: Sat, 17 February 2013 15.21:10 +0100

To: Sky <sky@gmail.com>

Device ready.

Malakian

Un missatge certament lacònic, però suficient i entenedor: “Dispositiu llest”. L'aparell que havia encarregat tres mesos abans al professor Malakian ja està a punt. El professor ha complert la seva paraula i ha enllestit la feina dins el termini fixat. S'imposa doncs anar a veure'l, i com més aviat millor. Somriu: no queda més remei que fer una escapada a Atenes. Allà, almenys hi veurà el sol de la Mediterrània. Una excusa perfecta per a fugir de la pluja i de

la boira. Si pot, hi anirà demà mateix. Manipula el teclat de l'ordinador, localitza el lloc web de British Airways i comença a mirar quins vols hi ha disponibles: sortida: Edimburg; destinació: Atenes.

Ni alt ni baix, més aviat prim, d'una quarantena d'anys, vestit amb una elegància discreta. Una cara tirant a inexpressiva, poc donada a reflectir sentiments; bé, que quan li convé pot adoptar una expressió simpàtica. Probablement és una mica sec i distant en el tracte amb els altres, però n'és conscient i fa temps que lluita —sospita que sense gaire èxit— per a millorar aquest aspecte. Culte, llest, observador, pacient, bon psicòleg sense haver estudiat mai psicologia, calculador, arriscat si cal però sense perdre mai la calma, té totes les qualitats que són de menester per a exercir el seu ofici.

Un ofici que, de fet, ell no s'havia plantejat mai. Tot va començar aquella vegada que, encara molt jove, dos anys després de la seva arribada al Regne Unit, un enginyer de la competència li va oferir una quantitat substancial si li donava informació detallada —temperatures i temps— del tractament tèrmic que rebien unes peces de material compost produïdes a l'empresa on treballava en Shedarak. L'amo de l'empresa era un explotador i tractava malament els seus treballadors. L'havia anat odiant gradualment des de poc després d'haver entrat a treballar-hi, o sigui que no li va caldre pensar-s'ho dues vegades per a acceptar.

No havia estat difícil. Coneixia un dels operaris que produïen les peces. Un bon home, però una mica donat a la beguda. Una invitació a prendre una copa un divendres en sortir de la feina; a la primera copa en seguí una altra, i una altra, i una altra fins que, després que ell hagués mostrat la seva admiració per la feina tan ben feta que duïen a terme amb aquelles peces, l'operari li havia explicat amb pèls i detalls tot el procés. L'endemà mateix

havia lliurat les dades a l'enginyer, i s'havia embutxacat una bona picossada de lliures esterlines.

Dos mesos més tard havia fet una altra gestió de característiques semblants per al mateix enginyer. Ara es tractava d'un tractament superficial electroquímic, guardat a l'empresa amb totes les consideracions d'alt secret. També ho havia pogut resoldre sense cap problema, ja que li fou possible tenir accés directe a la informació. I després, l'enginyer li havia proposat un assumpte una mica més complicat, ara en una altra companyia.

Això representava un canvi important, però Shedarak es començava a aficionar a aquella feina que, d'altra banda, li donava molts més beneficis que no pas el sou que una persona com ell podia guanyar. Havia acceptat. Aquesta vegada li havia calgut invertir-hi més temps, però havia tingut un cop de sort: coneixia una secretària que treballava a l'empresa. La Jane, una noia alegre i una mica esbojarrada, formava part de la colla amb què, un parell d'anys abans, ell havia sortit. Les coses no li havien anat gaire bé. Ara, mare soltera, estava passant un mal moment i necessitava diners. No li costà gaire convèncer-la, amb la promesa d'una més que generosa compensació. Dues setmanes més tard tenia la informació.

I a partir d'aquell moment la seva professió estigué decidida. Deixà l'empresa i continuà treballant per al mateix enginyer. De mica en mica anà ampliant els contactes i els clients. Tot molt discret: a ningú no l'interessava parlar més del compte.

De l'espionatge industrial anà derivant progressivament, de manera gairebé anecdòtica i sense proposar-s'ho, cap a la indústria armamentística; un món l'existència del qual ell no havia sospitat mai i en el qual es movien unes quantitats de diners fabuloses. Ja especialitzat en aquest sector, entrà en contacte inevitablement amb els serveis

d'espionatge de diversos països. Dues operacions reeixides li donaren prestigi i ampliaren els seus contactes. Això havia passat feia ja uns quants anys. I en tot aquest temps no havia fracassat mai.

Amb aquesta evolució, els guanys s'havien disparat. Però, amb tot això, també havia aparegut el risc. En els darrers anys s'havia vist embolicat en diverses situacions francament perilloses, de les quals aconseguí escapar amb vida pels pèls. Cada vegada més sovint es plantejava que això no podia durar indefinidament i que, un dia o altre, hauria de canviar la seva trajectòria.

Ara, després de tancar el bitllet d'avió per a l'endemà, es pregunta una vegada més si no ha arribat el moment de retirar-se. De fet, té encara mig emparaulada, pendent d'una entrevista, una feina que no sap ben bé de què va però que ja ha acceptat per endavant. Caldrà dur-la a terme —ell és un professional— i, després, ja es veurà. Potser sí que ha arribat el moment de canviar de vida.

Tanca l'ordinador i es planteja si sopar a casa o anar a un restaurant. A fora plou, però té la nevera gairebé buida. Agafa l'abric i el barret i surt del pis. Al carrer, solitari, fa fred. No hi ha cap taxi a la vista. Resignat, s'apuja el coll de l'abric i se'n va caminant sense pressa Princess Street avall, sota un plugim suau però persistent. Definitivament, el clima d'Escòcia és un desastre. Terneki plioha! Maleïda pluja!

2. LA LAIA: DE SAN FRANCISCO A BARCELONA

Em dic Adam Barnes. Tinc vint-i-vuit anys i sóc de Santa Bárbara, Califòrnia. Fill de pare californià i mare d'ascendència espanyola. A casa, des de petit, sempre vaig sentir parlar de Santander, dels Pics d'Europa i d'Espanya. La meva àvia parlava castellà i jo el vaig mig aprendre amb ella.

Vaig estudiar enginyeria química a la Universitat d'Irvine, a Califòrnia. Acabada la carrera, vaig treballar tres anys a la indústria. Primer en una refinèria de petroli, a Texas; la feina era molt rutinària i al cap d'un any ja n'estava avorrit. Llavors me'n va sortir una altra en una enginyeria especialitzada en instal·lacions antiincendi. Era una companyia internacional i hi vaig treballar una mica pertot arreu: Texas, Califòrnia, Alaska, però també Aràbia Saudita, Kuwait, Qatar, Indonèsia i diverses plataformes d'extracció de petroli al mar del Nord.

Tot i que aquest camp el trobava força interessant, al cap d'un temps la feina va esdevenir altra vegada una mica massa rutinària pel meu gust: bé que no hi havia dues instal·lacions iguals, totes s'assemblaven. Al començament, això de viatjar em feia il·lusió, però aviat vaig descobrir que una cosa és viatjar per plaer i una altra de ben diferent és viatjar per feina: sempre amb presses, de reunió en reunió i de refinèria en refinèria, d'hotel en hotel i d'aeroport en aeroport. Els aeroports eren el pitjor: els controls, les

hores interminables d'espera, les cues llarguíssimes que no s'acabaven mai.

Per això, quan en Bill, un antic company d'estudis amb qui ens havíem continuat veient i que treballava a la Universitat de Berkeley, em va dir que al seu departament havien convocat una beca per a fer el doctorat, no m'ho vaig pensar dues vegades. Em vaig entrevistar amb el professor Anderson, del departament de combustió, que era qui convocava la beca. Li va agradar el meu historial i jo vaig trobar interessants el projecte de recerca que estava a punt de començar i l'equip de gent al qual m'incorporaria. I així va ser com vaig anar a Berkeley per a fer el doctorat.

La tesi la vaig fer sobre combustió sense flama, un tema apassionant, de força importància en descontaminació de sòls i en determinats tipus d'incendis. Hi vaig aprendre molt, sobre la combustió i sobre els incendis i els combustibles en general. De fet, estava tot relacionat amb els estudis de foc que jo havia fet en la meva feina com a enginyer, i això em va facilitar molt les coses.

Berkeley és una gran universitat, amb un campus molt agradable i ple d'activitats. D'altra banda, al departament hi havia molt bon ambient. Érem un bon equip: gent jove, amb moltes ganes de treballar i de divertir-nos. El director era el professor Anderson, un savi; era un plaer treballar amb ell. Sovint teníem llargues converses, de vegades sobre coses diverses de la vida, d'altres sobre la combustió i el foc i sobre els problemes que m'anaven sortint a la tesi. Jo no podia sospitar llavors com m'anirien de bé aquests coneixements en un futur proper.

I, finalment, hi havia San Francisco. San Francisco m'apassionava: els carrers, els tramvies, el barri xinès, els molls... i la gent i l'ambient, en general. Hi anava sovint, sobretot els caps de setmana. També fèiem escapades a altres llocs de Califòrnia amb la gent del departament; ens ho passàvem molt bé. Els tres anys i escaig que va durar

la tesi van ser una època meravellosa, de la qual guardo molt bon record.

Potser hi ajuda també el fet que durant aquest temps vaig festejar amb dues noies de la universitat. Amb la Linda, que estudiava economia, vàrem sortir gairebé durant un any. Jo n'estava molt, d'ella, però a partir d'un cert moment, no sé ben bé perquè, la nostra relació va començar a refredar-se i finalment ho vàrem deixar. Ho vaig passar una mica malament, però llavors vaig conèixer la Betty, que estava estudiant geografia, i hi vaig tenir una relació molt apassionada durant un altre any. Però ella va acabar la carrera i se'n va haver d'anar a Nova York. Ens vàrem fer el ferm propòsit de superar aquest obstacle, però la distància i el temps varen liquidar del tot la nostra relació. Em vaig refugiar en la tesi, hi vaig donar l'empenta final i la vaig acabar.

Era una bona tesi, encara que no està bé que ho digui jo; en van sortir cinc articles publicats en revistes internacionals que em van fer pujar l'autoestima a nivells insospitats. El dia que vaig acabar el doctorat varen venir els meus pares, els amics i els companys del departament. Ho vàrem celebrar. Ja era doctor!

Acabat el doctorat dubtava entre quedar-me a la universitat —m'havien ofert una plaça que em permetria iniciar la carrera acadèmica— o tornar a la indústria. La vida universitària m'agradava i, sobretot, havia descobert que la recerca era apassionant. Ara bé, donar classes no m'acabava de fer el pes. No sabia cap on encaminar-me, però just llavors vaig conèixer la Laia. I això ho va canviar tot.

La vaig conèixer un diumenge al migdia, mentre jo estava passejant pel Fisherman's Warf. Vaig veure una noia morena, esvelta, atractiva, que semblava força despistada, just davant de l'entrada al vaixell *Liberty*. Estava mirant els horaris de visita del vaixell. M'hi vaig acostar.

—Ara està tancat, estan dinant —li vaig dir.

Es va girar i se'm va quedar mirant.

—Si, ja ho veig. Gràcies!

I va fer el gest de marxar. Però jo, després de veure aquells ulls tan negres i aquella cara tan bonica, no estava disposat a deixar-la marxar així com així.

—Tornen a obrir a la tarda.

—Bé. Gràcies.

—Perdona, però tinc curiositat: d'on ets?

—Sóc de Barcelona.

Jo havia estat unes poques hores a Barcelona, una vegada que hi havia fet escala, l'avió havia tingut no sé quin problema i hi havia hagut de passar la nit.

—Barcelona! Una ciutat meravellosa! Em va agradar moltíssim!

—Ah, sí?

Em va semblar que ho deia amb una mica d'ironia. Vaig pensar que era el moment de presentar-me.

—Em dic Adam Barnes. Soc californià. Però d'ascendència mig espanyola.

Em va donar la mà.

—Jo sóc la Laia.

El gel ja s'havia trencat. Vàrem anar caminant, mentre xerràvem. Em va explicar que havia vingut amb una beca, tres mesos, per a fer un curs de literatura. “Però, sobretot, per a millorar el meu anglès” va afegir. Em vaig afanyar a dir-li que el parlava molt bé. Em va tornar a mirar amb aquella expressió una mica irònica i em va donar les gràcies. Li vaig dir no recordo què en castellà i va riure; sospito que el meu accent no devia ser cap meravella. Ja era l'hora de dinar i li vaig proposar menjar alguna cosa en un dels restaurants del moll. Va acceptar.

Va ser un dinar molt agradable. Al cap d'una estona de parlar, com que ella em va començar a preguntar què

havia visitat de Barcelona i què era el que m'havia agradat més, li vaig confessar que hi havia estat només unes vuit o deu hores i que no n'havia vist pràcticament res, a part de l'hotel i l'aeroport. Es va posar a riure. Vaig trobar que tenia un riure extraordinàriament atractiu. Vàrem parlar una mica de tot: de Barcelona, de Califòrnia, de Berkeley —que era on ella feia el curs i on vivia— de la meva família i de la meva àvia espanyola, de la meva tesi, del que ella pensava fer quan tornés a Barcelona dos mesos més tard, etc. Després de dinar la vaig acompanyar a visitar la corbeta. I després encara vàrem passejar una estona pels molls. Asseguts en un banc, de cara al mar, li vaig preguntar si li agradava Califòrnia.

—Sí. El teu país és molt bonic —em va dir. I llavors a mi, no sé per què, se'm va ocórrer cantar-li aquella estrofa de la cançó de Woodie Guthry:

*This land is your land, this land is my land,
from California to the New York islands,
from the Redwood forest to the Gulf stream waters
this land was made for you and me.*

Es va emocionar. Em va preguntar:

—T'estimes la teva terra?

Jo li vaig dir que sí. I ella llavors em va dir:

—Jo també m'estimo molt el meu país. És un país petit, més petit que Califòrnia, però molt bonic: Catalunya.

Ho va dir d'una manera, amb un apassionament, que em va arribar a l'ànima. Llavors vaig recordar que mentre dinàvem havia fet un comentari que deixava entendre que el castellà no era la seva llengua, cosa que jo no havia acabat d'entendre. Li ho vaig preguntar.

—La meva llengua és el català —em va dir—. És el que parlem a Catalunya. Una llengua molt bonica, amb una

literatura molt rica. El meu país té una història mil·lenària i en altres temps havia estat molt important. Però vàrem perdre una guerra contra França i Castella, ara fa tres-cents anys, i ara estem dins l'Estat espanyol i, una petita part, a França. El català ha estat sempre perseguit pels governants d'aquests dos països, molts dels quals voldrien que desaparegués. Però per a nosaltres és molt important i no ho aconseguiran mai! El català és la meua llengua i jo me l'estimo!

Recordo que quan deia això els ulls li brillaven; encara estava més maca. I va continuar.

—La capital de Catalunya és Barcelona, que és una ciutat molt bonica, famosa per la seva arquitectura, especialment pels edificis modernistes. I el país és una meravella. Tenim una costa molt salvatge, la Costa Brava, a la Mediterrània. I unes muntanyes, els Pirineus, que no són pas com les vostres Rocalloses, però que també són molt alteroses. El paisatge és molt verd, bé que el Sud és més sec. Produïm uns vins molt bons i tenim molta indústria. També tenim bones universitats. I molt bons esportistes. I un equip de futbol conegut a tot el món, el Barça; en els darrers anys ha guanyat diverses vegades la Champions, que és la competició més important d'Europa.

Llavors va callar i es va quedar pensativa, esguardant el mar. Enyorava la seva terra? Mentre la mirava, vaig pensar que jo havia de conèixer aquell país.

I després de passejar una estona més, vàrem tornar junts a la universitat en el BART, el metro-tren que comunica San Francisco amb Berkeley. La vaig acompanyar, tot xerrant, fins a la seva residència. Mentre hi anàvem jo ja havia decidit que m'agradava molt i que l'havia de tornar a veure com fos. Vaig trobar immediatament la manera d'aconseguir-ho:

—Escolta, demà passat fan una festa a la facultat.

T'agradaria. Vols venir-hi? Hi podries practicar el teu anglès.

Em va dir que sí. I així va ser com vàrem començar a sortir junts.

Ens vàiem pràcticament cada dia. Jo ja no tenia cap pressa per marxar. Parlàvem en anglès —la Laia el volia perfeccionar— i en castellà. Vaig començar a aprendre una mica de català, perquè vaig veure que per a ella això era molt important i jo volia fer mèrits.

Al departament ajudava un amic a muntar la seva instal·lació experimental i, llavors, el professor Anderson em va proposar treballar durant tres mesos en un projecte curt de recerca per a una empresa, també sobre combustió. Això em donava una excusa per a continuar a Berkeley mentre hi estava la Laia, o sigui que vaig acceptar immediatament. Era una feina no gaire complicada, ben pagada i que em deixava força temps lliure.

Van ser dos mesos meravellosos, divertits, relaxats, apassionats. De fet, tot va anar molt de pressa: al cap d'un mes ens posàvem a viure junts al meu apartament. La vida era bonica. Al matí sortíem tots dos i jo l'acompanyava fins a la seva facultat. A mig camí paràvem a fer un cafè, prop de la Sather Tower. Després jo me n'anava al laboratori i treballava fins a mitja tarda, quan ens tornàvem a trobar. Llavors anàvem a passejar pel campus o assistíem a les conferències o reunions que sempre hi havia. Sovint ens arribàvem fins a San Francisco i anàvem al cinema, a visitar una exposició o a fer alguna altra de les moltes activitats que la ciutat oferia. Sopàvem en un restaurantet o, més sovint, a l'apartament. La Laia era una bona cuinera. Jo em pensava que també ho era, i vaig voler-li-ho demostrar. En comptes de l'arròs a la cubana i els bistecs a la planxa que acostumava fer, vaig escometre plats més elaborats; però després de cremar una quiche al forn i de fer una mena de paella immenjable, ella va suggerir, amb

aquella ironia encantadora que de vegades utilitzava, que potser seria millor que jo fes simplement d'ajudant. Vaig acceptar i a partir d'aquell dia ja no es va cremar res més.

Dos mesos meravellosos, certament. El problema va ser que van passar volant. De cop, la Laia havia de marxar. Acabat el curs de literatura, havia de tornar cap a casa. La separació s'acostava inexorablement. De manera gairebé inconscient, procuràvem no pensar-hi ni parlar-ne, però el fantasma de la separació era cada vegada més present. Fins que va arribar un dia que ella tenia el vol per a l'endemà. Tots dos estàvem enfonsats; ens semblava terrible haver-nos de separar, ara que ens coneixíem tant i ens aveníem tan bé. Ella a Barcelona i jo a San Francisco! Amb nou o deu mil quilòmetres pel mig, què fariem? Jo tenia clar que la nostra relació no tenia res a veure amb les meves històries d'abans amb la Linda i la Betty. Això era diferent, a la Laia no la volia perdre de cap manera.

—Jo també vindré a Barcelona. Si et sembla bé, és clar.

Se li va il·luminar la cara i em va dir emocionada que sí, que li semblava molt bé. Però immediatament es va tornar a posar seriosa.

—I què hi faràs, allà?

La pregunta em va agafar per sorpresa. Certament, què hi faria jo, a Barcelona? No m'ho havia plantejat, però al cap d'un instant ja tenia la resposta.

—Treballaré d'enginyer, segur que trobaré feina; de companyies que treballen en instal·lacions antiincendi n'hi ha a tot arreu. O podria buscar feina en alguna indústria química o en una refineria de petroli: sóc enginyer químic. O, millor encara, podria fer recerca. Quantes universitats hi ha, a Barcelona? Hi ha escoles d'enginyeria?

Aquell mateix dia vaig inspeccionar les universitats de Barcelona. En quatre hi havia departament d'enginyeria química. I, a sobre, en una d'aquestes hi vaig localitzar

un grup que treballava en combustió. Res a veure amb el que havia fet jo: feien recerca en incendis d'hidrocarburs, però es veia que eren un grup molt actiu, amb diversos projectes i força publicacions. Hi entraria en contacte! Era conscient que la probabilitat d'aconseguir entrar-hi era molt petita, però valia la pena intentar-ho. Fos com fos, aniria a Barcelona.

Per a celebrar la decisió, vàrem anar a sopar a San Francisco. Un restaurant millor que els dels altres dies. Un sopar romàntic, amb una espelma a la taula i tot. Però un sopar de comiat, al cap i a la fi; tots dos estàvem emocionats i amb el cor encongit. En sortir del restaurant plovia i feia fred. Recordo que quan tornàvem cap a Berkeley en el BART, a ella li queien les llàgrimes. Jo també estava trist, però feia el cor fort:

—No pateixis, d'aquí a un mes em tindràs a Barcelona —li deia.

Però la veritat és que no ho tenia gaire clar. Anar-hi, sí que hi aniria. Però, hi trobaria feina? I, ara que havia vist que la recerca m'agradava, el que ja em semblava molt poc probable era que pogués trobar una feina d'investigador a Barcelona. En tot cas, calia provar-ho. I potser em sortiria bé. Per què no m'hi havia de sortir? I si no era així, doncs alguna altra feina trobaria. La qüestió era estar a prop de la Laia.

Aquella va ser la darrera nit que vàrem passar junts. A mitja nit em vaig despertar i, sentint la seva respiració suau al meu costat, vaig tenir més clar que mai que no em volia separar d'ella. Recordo que vaig pensar com l'atzar intervé en la nostra vida. Si jo no hagués anat a passejar pel port aquell dia, no ens hauríem trobat; si ella no hagués anat a visitar el vaixell Liberty, no ens hauríem conegut. La vaig abraçar suaument, sense despertar-la.

L'endemà la vaig acompanyar a l'aeroport. Tots dos estàvem tristos. Un petó i una abraçada i unes quantes

llàgrimes més. A mi se'm va fer un nus a la gola. Després de passar el control, encara es va girar i em va fer adéu amb la mà. Ens separàvem, no sabíem per quant de temps.

Vaig tornar cap a la universitat una mica desanimat, però així que vaig arribar al departament vaig seure davant de l'ordinador per a escriure al professor Fontcoberta, cap del grup de recerca en combustió que havia trobat a Barcelona, presentant-me i preguntant-li si hi havia alguna possibilitat d'incorporar-me a algun dels seus projectes.

Subject: Working in your group

From: Adam Barnes <adam.barnes@ce.berkeley.edu>

Sent: Wed, 21 February 2013 12.30:12 +0200

To: Enric Fontcoberta <enric.fontcoberta@upc.edu>

Dear Professor Fontcoberta,

My name is Adam Barnes. I am a chemical engineer. After three years working in the oil refining industry (safety, fire protection) I went back to the university, spending three years and a half at the combustion department of the University of California at Berkeley. Three months ago I finished my Ph D thesis on smouldering combustion, under the supervision of Prof. W. Anderson.

Now I would like to carry out a postdoc stage and this is why I contact you. Would it be possible to get a position at your department as a researcher, working in one of your projects during one or two years?

Please find enclosed herewith my C. V.

Thank you very much for your kind attention.

Yours sincerely

Adam Barnes

Attached: Adamarnes CV.Pdf

La veritat és que no em feia gaires il·lusions. Pel que havia vist al web, el grup de recerca, tot i que molt actiu, no era pas gaire gran i la possibilitat que tinguessin un lloc buit esperant-me a mi era molt petita. D'altra banda, una vegada que havia parlat amb un noi espanyol que feia el doctorat a Berkeley, m'havia dit que les universitats espanyoles tenien molt pocs diners per a fer recerca, molt menys que no pas les americanes. Fins ara tot m'havia anat francament bé, però esperar trobar un lloc d'investigador prop de la Laia així, a la primera, ja es veia que era ser massa optimista. En el fons, pensava que potser li demanava massa a la vida.

O sigui que vaig començar a buscar empreses del camp de la seguretat contraincendi a Barcelona. No gaire lluny de Barcelona, a Tarragona, hi havia una refineria important i una gran concentració d'indústria química. Em vaig plantejar doncs la possibilitat de treballar en alguna d'aquelles empreses com a enginyer químic; n'hi havia un parell, com a mínim, que eren americanes i això em va fer pensar que realment tenia possibilitats de trobar-hi feina.

Però quan estava començant a escriure cartes de presentació a diverses companyies va arribar, sorprenentment de pressa, la resposta del professor Fontcoberta.

Subject: Re: Working in your group
From: Enric Fontcoberta <enric.fontcoberta@upc.edu>
Sent: Sat, 24 February 2013 17.30:12 +0300
To: Adam Barnes <adam.barnes@ce.berkeley.edu>

Dear Dr. Barnes,

Thank you very much for your kind offer.

We are now starting a new project on hydrocarbon fires (flash fires) and we certainly have a position for

a researcher. Your CV seems to match fairly well with the research to be performed. There is therefore a chance that we could find an arrangement convenient for both you and us. The project will last three years and there are several options to engage a researcher. Probably the best option would be to have a conversation in order to comment your interests, some aspects of your previous activities, the project details and the main features of the researcher position. So, I suggest you to have a Skype conference. I propose Monday afternoon at 17 h (Barcelona time).

Best regards

Prof. Enric Fontcoberta

Quan vaig llegir el missatge no m'ho acabava de creure. Hi havia un lloc d'investigador per a treballar en un projecte sobre incendis d'hidrocarburs! I jo tenia moltes possibilitats d'ocupar-lo! Immediatament vaig contestar al professor, donant-li la meva adreça de Skype i dient-li que el dia i l'hora que em proposava per a la conferència m'anaven molt bé. Vaig dubtar de si telefonar a la Laia; d'una banda, potser era millor esperar a saber amb seguretat si em donarien la feina, però, de l'altra, també m'aniria bé tenir una idea de quin podria ser un sou raonable. Finalment no em vaig poder aguantar i la vaig telefonar. Es va posar contentíssima. Jo prou li deia que encara no era segur, però no hi havia res a fer:

—Segur que et contracten. M'hi jugo el que vulguis!

Tot el diumenge vaig estar nerviós, pensant en la conversa que havia de tenir l'endemà i preparant-me per a les preguntes que el professor em podria fer. El dilluns, mitja hora abans de l'hora fixada, ja estava davant de l'ordinador. A l'hora en punt, el professor Fontcoberta em va trucar. Parlava un anglès molt correcte. Després de

les salutacions de rigor, em va fer una colla de preguntes sobre la meva trajectòria professional. A continuació m'explicà els detalls del projecte, que em va semblar molt interessant. Vàrem estar parlant ben bé tres quarts. Al final, em va dir quin era el sou que em podien pagar i que, si a mi em semblava bé, doncs que per ell, endavant, em contractaven. M'oferia una plaça d'investigador, amb un sou que, per la informació que m'havia donat abans la Laia, em va semblar molt raonable. Li vaig dir immediatament que acceptava. Em va semblar que es quedava una mica sorprès —més endavant, quan ja teníem certa confiança, em confessà que estava convençut que jo trobaria el sou massa baix— però molt content.

—Endavant, Adam. Ja pot comprar el bitllet d'avió (com més econòmic, millor); el paguem nosaltres. Quan pot venir? —em va dir.

Em quedaven tres setmanes de contracte, però vaig parlar amb el professor Anderson, explicant-li la situació. Ell va entendre perfectament que l'oportunitat que se'm presentava no la podia perdre i ho vàrem arreglar per acabar abans. De fet, el projecte ja estava molt avançat, o sigui que vaig posar-me a treballar dotze hores diàries i al cap de quinze dies ja el tenia llest. Li vaig lliurar l'informe amb els resultats i em vaig acomiadar d'ell, agraint-li tot el que m'havia ensenyat. Els meus companys, amb qui tantes hores havíem compartit la feina al laboratori i la vida universitària, em van fer un sopar de comiat. Deixava Berkeley amb una barreja de sentiments: alegria de marxar cap a Barcelona i pena de deixar la universitat.

Vaig buidar l'apartament, traslladant a casa dels meus pares, a Santa Bàrbara, tot d'andròmines que havia anat acumulant. Vaig quedar-me un parell de dies amb ells. La meva mare estava una mica trista: “Vés a saber quan et tornarem a veure!” deia, eixugant-se una llàgrima. Fins

llavors, tot i els meus viatges, sempre m'havien sentit a prop. Però ara, havent-hi pel mig “aquella noia de Barcelona”, ho veien més complicat. El meu pare, tot i que també li sabia greu, feia veure que estava content: “Don't worry, Adam. Et vindrem a veure a Barcelona, no hi hem estat mai!”

I me'n vaig anar a Barcelona. Hi vaig arribar un dimarts a mitja tarda. A l'aeroport del Prat m'hi esperava la Laia. Quan la vaig veure allà, tan bonica i somrient, si em quedava algun dubte que l'estimava de veritat es va volatilitzar per a sempre més. Encara recordo l'abraçada que ens vàrem fer. Tornàvem a estar junts!

Després de recollir l'equipatge anàrem a Barcelona en el seu cotxe. No paràvem de parlar; feia només un mes que no ens vàiem, però teníem un piló de coses per explicar-nos. Ella havia entrat a treballar de professora en un institut i n'estava molt contenta. Jo li vaig tornar a explicar els meus contactes i la conversa amb el professor Fontcoberta —que, de fet, ella ja coneixia pels meus misatges— i li vaig confirmar que la impressió que em feien, tant el professor com el projecte que ara començava i en el qual jo hauria de treballar, era immillorable.

Ens vàrem desviar una mica per a passar per davant de la universitat i vaig poder veure l'edifici al qual havia d'anar l'endemà. Després em va acompanyar a la residència de la universitat, on tenia reservada una habitació. La Laia em va ajudar a pujar-hi l'equipatge i ens vàrem fondre en una abraçada meravellosa. Més tard anàrem a sopar tots dos. Em va portar a un petit restaurant del barri de Gràcia. Em va agradar tot: el barri, el restaurant i el sopar. Jo estava exultant i convençut que tot aniria bé.

Després em va acompanyar a la residència i aquella nit es va quedar amb mi. Era meravellós estar junts una altra vegada.

L'endemà ens vàrem llevar aviat. Ella se'n va anar a

treballar i jo vaig esmorzar en un petit restaurant dins el mateix campus de la Politècnica. Hi havia estudiants per tot arreu. El campus no és com el de Berkeley, gairebé no hi ha arbres, exceptuant els del petit parc que envolta el rectorat, però tot i això l'ambient era molt agradable. Ja havia vist en el plànol que de fet hi ha dos campus, separats per una gran avinguda —la Diagonal, dita així perquè travessa en diagonal tot Barcelona— i tots dos prop de les facultats de l'altra universitat, la Universitat de Barcelona. Jo estava al campus Nord, i la reunió la tenia al Sud. Me n'hi vaig anar tot passejant, a contracorrent dels estudiants que pujaven procedents del metro.

Vaig localitzar sense problemes l'Escola d'Enginyeria Industrial on es trobava el grup de Combustió. Era massa d'hora, o sigui que vaig fer temps prenent un altre cafè al bar de la mateixa Escola. Estava ple d'estudiants. A les deu menys cinc en sortia i a les deu en punt trucava a la porta del professor Fontcoberta. Em va rebre immediatament.

—Adam? Encantat de tenir-lo aquí! Welcome to Barcelona!

—Pleased to meet you, professor! Moltes gràcies per acceptar-me en el seu grup!

El professor Fontcoberta ja m'havia caigut bé el dia que havíem parlat per Skype, però ara encara m'hi va caure més. Baix i grassonet, se'l veia ple d'energia. Amb seixanta-cinc anys i un ampli i valuós historial científic, era una personalitat en el món de la combustió. De seguida vàrem congeniar. Va resultar que era amic d'en Watkins, company del professor Anderson i amb qui jo també tenia molt bona relació. Després de rebre el meu missatge, el professor Fontcoberta hi havia entrat en contacte i en Watkins li havia donat molt bones referències de mi. Em va explicar el projecte que estava a punt de començar: experimentació sobre els focs de flamarada —“flash fires”— que, em va dir,

“són encara molt mal coneguts, tot i la seva importància; han fet molt de mal a la indústria i han mort molta gent”.

—Així que hi ha una fuga o un vessament d’hidrocarbur a la indústria, tens el flash fire gairebé assegurat —em va dir—. S’ha fet molt poca experimentació, és difícil i perillosa. Nosaltres experimentarem bàsicament amb gasolina, i després farem la modelització matemàtica del fenomen. Un projecte complicat, ja que treballarem a una escala força gran, però molt interessant, li ho puc assegurar. Això sí, haurem de prendre moltes precaucions, amb els núvols inflamables no s’hi pot jugar; la seguretat serà essencial si no volem tenir un accident

Li vaig dir que des que havia rebut el seu missatge havia llegit tot el que havia trobat sobre aquell tipus d’accident i que jo també ho trobava molt interessant; estava desitjant incorporar-me al projecte. Aquell mateix matí vaig omplir els papers del contracte. Vàrem dinar junts i a primera hora de la tarda em va presentar el seu equip: un grup de gent jove, amb il·lusió i moltes ganes de treballar. Tenien molt poca experiència; va quedar clar des del primer moment que tots ells em consideraven el seu cap després del professor Fontcoberta, i que esperaven molt de mi. Era la primera vegada que em trobava en aquesta situació, però em sentia preparat i vaig tenir clar que faria el que convingués per a no decebre’ls. Em van fer moltes preguntes, sobre la recerca que jo havia fet i sobre la Universitat de Berkeley. M’hi vaig sentir bé des del primer moment. Hi havia molt bon ambient i vaig pensar que amb aquell equip i el professor al davant, el projecte només podia sortir bé.

Al cap de dos dies em vaig traslladar a un piset, que compartiria amb l’Oriol, un conegut de la Laia. Ella vivia amb una amiga seva i, de moment, ens va semblar que així ja anava bé. L’Oriol és filòleg i professor de batxillerat, feina que compagina amb la redacció de la seva

tesi doctoral. Un noi molt seriós, amb qui de seguida em vaig avenir. Molt absort en la seva feina, parla un grapat d'idiomes i sempre està treballant amb textos antics i fent estudis lexicogràfics.

Jo estava enfeinadíssim: perfeccionava el meu castellà i havia començat a estudiar català. Passava molta estona al departament i llegia tot el que podia sobre incendis d'hidrocarburs. I ens vèiem pràcticament cada dia amb la Laia. Era feliç. Tot el que estava fent m'agradava i, a més a més, a Barcelona m'hi trobava molt bé. És diferent de San Francisco, però no pas tant. També té mar i el port i carrers en pendent, tot i que no hi ha els tramvies —bé, n'hi ha un parell. Tant el clima com la gent són molt agradables. Els meus companys de feina eren majoritàriament catalans; hi havia també una mexicana, un colombià, dos italians i un iranià. Treballaven molt, però sempre trobaves algú disposat a prendre un cafè o fer la xerrada. Això em va ajudar molt a millorar el castellà i a anar aprenent el català. Havia començat una nova etapa i ara tocava concentrar-me en el projecte de recerca. Estava content del nou rumb que havia emprès la meva vida.